

Esbo kyrkliga samfällighets miljösystem

2021 – 2030

KIRKKO ESPOOSSA[†]
KYRKAN I ESBO

Esbo kyrkliga samfällighets miljöpolitik

2021–2030

Bakgrund

Miljösystemet omfattar miljöpolitiken, miljöarbetets teologiska grunder, det miljöprogram som innefattar långsiktiga målsättningar, årliga målsättningar och indikatorer som beskriver hur väl målsättningarna uppnåtts samt församlingarnas planer för miljöfostran. Målet är att förbättra nivån på miljöskyddet.

Gemensamma kyrkofullmäktige fattar beslut om miljöpolitiken och gemensamma kyrkorådet fattar beslut om miljöprogrammet. Församlingsråden fattar beslut om församlingarnas miljöplaner (planer för miljöfostran).

Miljöprogrammet baserar sig på utgångspunkterna för kyrkans miljöprogram: den evangelisk-lutherska kyrkans miljöprogram Tacksamhet, respekt, måttfullhet 2008, de teologiska grunderna för riktlinjerna i En kolneutral kyrka 2030 och på Lutherska världsförbundets ekoteologidokument Creation – Not for Sale.

Miljösystemet bygger också på FN:s målsättningar för hållbar utveckling. Flera av dessa målsättningar hör redan till de värderingar och visioner som ingår i församlingarnas och samfällighetens strategi Kyrkan i Esbo och i församlingarnas framtidsredogörelser.

Miljöpolitik

1. Församlingarnas miljöarbete stärker alla esbobors relation till naturen och sporrar till en ekologisk livsstil. Församlingarna är gemenskaper som stärker framtidshoppet.
2. Samfällighetens fastigheter ska vara kolneutrala senast år 2030, frånsatt de fastigheter som man beslutat avstå från. De närmare åtgärderna för uppnående av detta specificeras i miljöprogrammet.
3. Lokaler vars användningsgrad är låg ska avstås och sam användningen av lokaler ska utökas.
4. I beslutsförslagen ska förslagens miljöeffekter bedömas i sådana fall där ett uppenbart samband kan påvisas.
5. Samfällighetens skogar i Esbo och Kyrkslätt sköts med metoder som är ekologiskt, kulturellt, socialt och ekonomiskt hållbara. Små mark- och skogsområden i Esbo och Kyrkslätt ska avyttras genom markbyten eller försäljning.
6. Begravningsplatserna och grönområdena sköts på ett sätt som minimerar skadliga miljöeffekter.
7. Inom placeringsverksamheten iaktas principerna för ansvarsfull placeringsverksamhet.
8. Klimatvänliga livsmedel gynnas och matsvinnet minimeras.
9. Miljöprogrammets målsättningar ska realiseras på det sätt som möjliggörs av riktlinjerna för resurserna i samfällighetens gällande strategi. Miljöpolitiken är en viljeyttring som omfattas av gemensamma kyrkofullmäktige och som anger samfällighetens principer för hållbar utveckling och för miljöarbetet.

Esbo kyrkliga samfällighetens miljöprogram

2021-2030

Gemensamma kyrkorådet 25.10.2021

KIRKKO ESPOOSSA[†]
KYRKAN I ESBO

Programenliga målsättningar:

1. Församlingens miljöfostran sköts enligt den uppdaterade planen för miljöfostran.
2. I konfirmandundervisningen uppmärksammas och realiseras miljöansvaret i enlighet med riktlinjerna för Ekoskriftskolan 2019.
3. Då vi planerar läger och evenemang uppmärksammar vi miljöansvaret.
4. Vi ökar mängden vegetarisk mat, olika försök och samarbetsprojekt som syftar till att ta hand om svinmat genomförs. Alla enheter, församlingar och verksamhetsställen ska minska sitt matsvinn. En intern kommunikationskanal för distribution och utnyttjande av svinmat ska inrättas.
5. Församlingarna uppmanar och utmanar i sin kommunikation och verksamhet sina medlemmar att delta i klimatarbetet och i uppnåendet av kolneutralitet också genom att samarbeta med andra församlingar, städer, organisationer och andra intressegrupper.

Indikatorer	Mål
Miljöplaner (planer för miljöfostran)	Planerna ska uppdateras under år 2022.
Miljöansvaret i konfirmandundervisningen (Ekoskriftskolan)	I konfirmandundervisningen uppmärksammas och realiseras miljöansvaret i enlighet med riktlinjerna för Ekoskriftskolan 2019, genast full täckning 100 %.
Miljöansvaret i lägerverksamheten och andra evenemang	En checklista för miljöansvaret är i bruk hos dem som gör lägerarbete inom år 2023. Då vi utvärderar hur miljöprogrammet förverkligas kring åren 2025–2026 utvärderar vi behovet av en checklista för dem som svarar för verksamheten.
Omfattning och mängden överbliven, ätbar mat och mängden matavfall (oätbar mat)	Under år 2024 mäter vi mängden överbliven, ätbar mat och vi minskar den med hälften fram till år 2030.
Rapportering angående gemensamma temadagar och evenemang	Alla församlingar planerar, firar, deltar i eller uppmärksammar tillsammans årligen minst i tre dagar eller evenemang (landsomfattande eller lokala) med kilmattema.
De urvalskriterier som används vid konkurrensutsättningen av lägergårdar och lägertransporter, iakttagandet av dem och tillsynen över att de följs	Urvalskriterierna är skapade och de används till 100 % efter år 2022. Kriterierna tillämpas gällande specialläger.
Ansvarssektorer	
På operativ nivå	Kyrkoherdarna, de skriftskolansvariga, enheten för fastighetstjänster/lägergårdarna, den som ansvarar för bokningen av externa lägergårdar, miljöarbetsgruppen
Riktlinjer, konkurrensutsättningar och upphandlingar	Församlingsråden, GKR, GKF

Programenliga målsättningar:

1. Av de fastigheter och verksamhetslokaler som är i samfällighetens eller församlingarnas ägo ska man fram till utgången av år 2025 ha fattat beslut om att avyttra ett antal lokaler vars sammanlagda yta omfattar minst 7 000 m². Vi påskyndar tidtabellen för att avstå från fastigheter i fall gemensamma kyrkorådet föreslår det för gemensamma kyrkofullmäktige.
2. I de fastigheter som är i samfällighetens ägo ska sådana uppvärmningssystem vars primära energikälla är baserade på fossila bränslen avskaffas senast inom år 2030. I huvudsak frångår vi direkt eluppvärmning.
3. Elproduktionen ska konkurrensutsättas. Godtagbara produktionsformer är koldioxidfria/koldioxidneutrala produktionsformer. Godtagbara koldioxidneutrala produktionsformer är solenergi samt vind-, vatten- och kärnkraft samt nya produktionsformer.
4. Nivån på fastigheternas miljöbelastning ska kartläggas och de åtgärder som minskar miljöbelastningen definieras årligen.
5. Förbättringsarbeten ska vidtas inom de ramar som möjliggörs av den långsiktiga byggplanen och av de årliga anslagen för driftsekonomin och den årliga investeringsbudgeten för fastighetssektorn.
6. I samband med städningen gynnas miljövänliga produkter alltid då det är möjligt.

Indikatorer	Mål
Beslut om att avyttra fastigheter och lokaler	Man ska fram till utgången av år 2025 ha fattat beslut om att avyttra ett antal lokaler vars sammanlagda yta omfattar minst 7 000 m ² . Vi påskyndar tidtabellen för att avstå från fastigheter i fall gemensamma kyrkorådet föreslår det för gemensamma kyrkofullmäktige.
Konditionsbedömningar ska utarbetas senast inom år 2023 angående de fastigheter som är i samfällighetens ägo och som säkert kommer att kvarstå	Konditionsbedömningar ska utarbetas senast inom år 2023. Målet gäller inte bostäder, lägergårdar, placeringsfastigheter och efter åren 2011–2021 byggda eller grundrenoverade fastigheter eller fastigheter som man ämnar avstå ifrån.
Fossilfria uppvärmningssystem	100% fossilfri energi senast inom år 2030.
El-, vatten- och värmeförbrukningen	Totalförbrukningen ska minska på samfällighetens nivå.
Fördelning av elproduktionsformerna	Den konsumerade elen har producerats fossilfritt (100 %) senast inom år 2024.
Antalet avfallskomponenter som uppsamlas.	Möjligheterna till återvinning och avfallssortering ska förbättras. Mängden blandavfall ska halveras senast inom år 2030.
Ansvarssektorer	
På operativ nivå	Fastighetsdirektören, enheten för fastighetstjänster, vaktmästarna, chefen för begravningsväsendet, kyrkoherdarna och cheferna för enheterna.
Riktlinjer, konkurrensutsättningar och upphandlingar	GKR, GKF, fastighetsdirektionen

Begravningsväsendet

Programenliga målsättningar:

1. Man strävar efter att minska energiförbrukningen och utsläppen då småmaskiner och fordonmateriel bytes och ersätts med nyare maskiner och fordon.
2. Vi utreder möjligheterna att övergå till att använda förnybar olja vid uppvärmningen av krematorieugnen.
3. Vi övergår till naturenliga metoder och metoder som förstärker biodiversiteten i skötseln av begravningsplatserna och urnlunderna.

Indikatorer	Mål
Bränsleförbrukningen minskar.	Förbrukningen minskar tills vi har uppnått miniminivån.
Procentandelen eldrivna maskiner.	Täckning 90 % år 2023, om lämpliga eldrivna alternativ finns tillgängliga.
Antalet lågutsläppsfordon.	I samband med bytet av fordonsmateriel strävar man efter att stegvis och enligt det normala bytesintervallet övergå till alternativ med lägre utsläpp, om eller då lämpliga nya alternativ finns tillgängliga.
Vi övergår till naturenliga metoder och metoder som förstärker biodiversiteten i skötseln av begravningsplatserna och urnlunderna.	Gräsmattorna ska klippas mer sällan på de avdelningar som inte är i begravningsplatsbruk och på sådana områden som sköts av begravningsväsendet men som inte hör till begravningsplatserna. Mål: Längden på gräsmattan ≥ 10 cm. Inom växtskyddet ska man stegvis övergå till naturenliga metoder. Man ska stegvis avstå från att använda konstgödsel och istället övergå till naturenligt gödsel. Mål: Man har övergått till ovannämnda metoder täckning 90 % senast inom år 2025 på de områden, där det är möjligt. Det måste fattas ett officiellt tillståndsbeslut (t.ex. gemensamma kyrkorådet) innan vi tar i bruk de ovannämnda nya åtgärderna.
Utredning av byte av krematoriets bränslesystem.	Senast inom år 2025. Ifall förändringen förverkligas måste vi troligen höja avgifterna för kremeringen.
Ansvarssektorer	
På operativ nivå	Begravningsväsendet
Riktlinjer	GKR, GKF

Skogarna och grönområdena

Programenliga målsättningar:

1. Små mark- och skogsområden i Esbo och Kyrkslätt ska avyttras genom markbyten eller försäljning.
2. Samfällighetens skogar sköts i enlighet med riktlinjerna i de gällande skogsplanerna.
3. Vi definierar mål för skötseln av grönområdena.

Indikatorer	Mål
Förverkligande av skogsplanen.	Planenlig verksamhet.
Mål för skötseln av grönområdena.	Nivån på skötseln för alla fastigheter är definierad senast inom år 2026.
Ansvarssektorer	
På operativ nivå	Fastighetsdirektören, begravningsväsendet, fastighetssektorn, grönområden: kyrkoherdarna, övervakmästare, lägergårdarnas personal
Riktlinjer	GKR, GKF, fastighetsdirektionen, församlingsråden

Stödtjänsterna och involvering av personalen

Programenliga målsättningar:

1. Sammanträdesmaterialet ska distribueras i elektronisk form i samband med alla förvaltningsorgans sammanträden.
2. Inom placeringsverksamheten iakttas principerna för ansvarsfull placeringsverksamhet. Det görs inte direkta placeringar i bolag som producerar fossila bränslen.
3. Möjligheterna att utnyttja finansieringsalternativ som tillhandahålls av Kyrkostyrelsen eller andra externa finansieringskällor ska utredas.
4. Priserna och avgifterna kan höjas i syfte att finansiera uppnåendet av miljömålen.
5. Samarbete bedrivs med Esbo stad i anslutning till sådana projekt där församlingarnas och samfällighetens samt stadens program för hållbar utveckling är likriktade och där samarbete i praktiken är möjligt. Samarbete kan bedrivas också med andra aktörer.
6. Vi definierar praxisen för distansarbete och de situationer där distansdeltagande är möjliga och ändamålsenliga.
7. Pendling ska minskas i sådana situationer där uppgifter kan skötas på distans.
8. I samband med upphandlingarna beaktas produktens eller tjänstens miljöbelastning. Samordnade upphandlingar ska gynnas i sådana fall där objektet för upphandlingen används inom hela organisationen. Vi främjar återvinning och återanvändning av material och produkter då det är möjligt.
9. Personalen ska erbjudas möjlighet till utbildning i miljöfrågor.
10. Sådana tillvägagångssätt ska främjas som ger personalen möjlighet att påverka och delta i fastställandet och uppnåendet av de lokala miljömålen.

8 IHMISARVOISTA TYÖTÄ JA TALOUSKASVUA

9 KESTÄVÄÄ TEOLLISUUTTA, INNOVAATIOITA JA INFRASTRUKTUUREJA

11 KESTÄVÄT KAUPUNGIT JA YHTEISÖT

17 YHTEISTYÖ JA KUMPPANUUS

Indikatorer	Mål
Andelen sammanträdesmaterialet som distribueras till förvaltningsorganen på elektronisk väg.	Full täckning (100 %) år 2023.
Placeringarnas fördelning.	Andelen fonder, definierade som ansvarsfulla (ESG), i relation till hela portföljen.
Finansiering från externa finansieringskällor.	Söks alltid när det är ändamålsenligt.
Samarbetsprojekt med staden och andra aktörer samt resultaten av dem.	Vi deltar i samarbetsprojekt när de möjliggör en verklig win-win-situation för båda parter.
Distansarbetspraxisen.	Nivån på målen och praxisen fastställts senast inom år 2021.
Vi mimimerar utsläppen från trafiken	Mängden kilometerersättning personalen erhåller årligen (€).
Vid upphandlingar använder vi miljökriterier. Vi söker efter förfaringssätt att minska miljöbelastningen också vid anskaffningar av mindre värde.	Mängden First Card-inköp minskar med 50 % senast inom år 2025. First Card-inköpen gjorda utanför EU upphör från början av år 2022.
Utbildning i miljöfrågor.	Varje anställd har bekantat sig med principerna för miljöansvaret ur den egna sektorns eller ansvarsområdets synvinkel senast inom år 2023.
Personalens möjlighet att påverka.	Vi behandlar årligen miljöfrågor i arbetsgemenskapen och t.ex. på olika samlingar med personalen.
Ansvarssektorer	
På operativ nivå	Kyrkoherdarna, enheternas chefer, ärendehantering, ekonomichefen, de projektansvariga, de sektoransvariga, hela personalen (anskaffningar)
Riktlinjer, konkurrensutsättningar och upphandlingar	GKR, GKF, församlingsråden, fastighetsdirektionen

Informationsförvaltningen

Programenliga målsättningar:

1. Vi använder anordningar och produkter som är certifierade med Energy Star- och TCO-certifikat.
2. Produkternas livscykel eller leasingperioder ska förlängas.
3. Leverantörerna ska ha ett eget miljösystem eller ge en beskrivning av hur verksamhetens konsekvenser för miljön har beaktats. Leverantörerna förväntas också förbinda sig vid verksamhet som är förenlig med målsättningarna i samfällighetens miljöprogram, ifall den samfälligheten själv ha kunnat inverka på kriterierna i konkurrensutsättningen.
4. Antalet webbsammanträden och webbutbildningar ska utökas. Utbildningar som samfälligheten själv förverkligar eller beställer sparas från fall till fall så att det är möjligt att ta del av dem i efterhand.
5. Säkerhetsutskrift ska tas i bruk vid alla samfällighetens verksamhetsställen och både antalet färgutskrifter och antalet svartvita utskrifter ska minska vid alla samfällighetens verksamhetsställen.
6. Alla elektroniska apparater och allt elektronikskrot ska återvinnas i form av elektronikavfall.

Indikatorer	Mål
Anordningar och produkter som är certifierade med Energy Star- och TCO-certifikat	Full täckning (100 %)
Produkternas livscykel	Livscykeln förlängs ifall det är ändamålsenligt med tanke på helheten.
Leverantörernas och samarbetsparternas miljösystem	Full täckning (100 %) senast inom år 2025.
Antalet webbsammanträden och -utbildningar	Deltagandet på distans i möten och utbildningar stiger årligen.
Antalet utskrifter	Säkerhetsutskrift är möjlig och ska tas i bruk fram till år 2025. Antalet utskrifter minskar 30 % senast inom år 2023.
Återvinning av elektronikavfall	Mål: 100 % full täckning senast inom år 2022.
Ansvarssektorer	
På operativ nivå	Informationsförvaltningschefen, enheternas chefer, kyrkoherdarna, utbildningsarbetsgruppen, hela personalen (minskning av antalet utskrifter)
Riktlinjer, konkurrensutsättningar och upphandlingar	GKR, GKF

Programenliga målsättningar:

1. Information som berör miljö och hållbar utveckling produceras och förmedlas kontinuerligt, i enlighet med årsklockan för miljökommunikation.
2. Ett särskilt miljöbokslut utarbetas årligen.
3. Kommunikationssektorn upphandlar miljömärkta produkter.
4. Samarbetsparterna ska lägga fram en redogörelse för företagets, produktens eller tjänstens miljökonsekvenser eller ha ett eget miljösystem eller ge en beskrivning av hur verksamhetens konsekvenser för miljön har beaktats.
5. Församlingsmedlemmarna har möjlighet att beställa tidningen Kirkko ja kaupunki i digital form i stället för en papperstidning.

Indikatorer	Mål
Information om miljöfrågor	Vi tar i bruk en årsklocka för miljökommunikation.
Antalet publicerade inlägg och notiser inom den externa och interna kommunikationen	Minst tre publicerade artiklar och tre meddelanden som berör miljön / år.
Det årliga miljöbokslutet	Förbereds årligen, genomgående i bruk senast inom år 2026.
Andelen miljömärkt upphandlat material	Trycksaker full täckning 100 % från år 2021 framåt, annat material 100 % senast inom år 2022.
Samarbetsparternas miljökonsekvens-bedömningar och utredningar	100 % senast inom år 2023.
Andelen prenumerationer av Kirkko ja kaupunki i digital form	Minst 20 % av alla prenumerationer är digitala senast inom år 2023.
Ansvarssektorer	
På operativ nivå	Kommunikationsenheten, församlingarnas informatörer, miljöarbetsgruppen, de ledande tjänsteinnehavarna, kyrkoherdarna
Riktlinjer, konkurrensutsättningar och upphandlingar:	GKR, GKF, vad gäller tidningen Kirkko ja kaupunki ifrågavarande direktion

Processen och konceptet för miljöledning

Uppställning av årliga miljömål

- Församlingarna och enheterna fastställer sina årliga miljömål i anslutning till processerna för utarbetande av budgeten och verksamhetsplanerna.
- Målsättningarna ska vara förenliga med den godkända miljöpolitiken och det godkända miljöprogrammet.

Uppföljning av hur väl målen uppnåtts samt upprättande av miljöbokslut

- Detta sker i januari-mars som en del av bokslutsprocessen.

Intern auditering

- Intern auditering genomförs med tre års mellanrum, en gång under varje planeringsperiod.

Aktörer

- Församlingarnas och enheternas miljöansvariga samt personal
- Samfällighetens miljöarbetsgrupp
- Kyrkoherdarna och enheternas chefer
- Församlingsråden och gemensamma kyrkorådet

Hantering av risker och avvikelser

- Identifieringen och hanteringen av risker och avvikelser samt vidtagandet av eventuella korrigerande åtgärder sker som en del av riskhanteringen inom den operativa verksamheten.

I fråga om teologin baserar sig miljöpolitiken och miljöprogrammet i huvudsak på följande tre helheter:

- Kyrkans klimatprogram Tacksamhet, respekt, måttfullhet från år 2008
- De teologiska grunderna i kyrkans energi- och klimatstrategi En kolneutral kyrka från år 2019
- De lutherska ekoteologiska tankar som presenteras i Lutherska Världsförbundets artikelsamling Creation – Not for Sale

Miljöpolitiken, miljöprogrammet och församlingarnas miljöplaner (inklusive miljöfostran) beskriver

- hur ekoteologins tänkesätt om att skapelsen är helgad av Guds närvaro tar sig uttryck i det andliga livet i Esbo församlingar under den rådande klimatkrisen och den pågående utarmningen av biodiversiteten,
- hur Esbo församlingars verksamhet och praxis kan främja strävan efter kolneutralitet samt bevarande av biodiversiteten, samt
- hur Esbo församlingar visar solidaritet med dem som lider mest av klimatkrisen och av hotet mot biodiversiteten.

Teologiska grunder för miljöpolitiken, miljöprogrammet och församlingarnas planer för miljöfostran

Inledning

Syftet med det teologiska resonemanget är att inom den kristna trons referensram gestalta och förstå människans relation till Gud, till andra människor och till den omgivande världen. Den kristna tron är inte lösryckt från företeelserna och skeendet i den omgivande världen, utan bidrar med synvinklar för tolkning och förståelse av olika företeelser.

För närvarande står mänskligheten inför tre kriser som är förknippade med varandra:

- 1) Klimatkrisen: som följd av människans handlande sker en alarmerande snabb klimatuppvärmning.
- 2) Utarmning av biodiversiteten: till följd av människans handlande hotas en stor del av jordens djur- och växtarter av utrotning.
- 3) Rättvisekrisen: klimatkrisen har allvarigare konsekvenser för fattiga och människor som är i en utsatt ställning.

En av de grundläggande tankarna inom den lutherska socialietiken är att den kristna tron inte ger någon sådan kunskap som inte kan nås med hjälp av förståndet. Tron kan emellertid motivera till aktion i samhället. Denna synvinkel uppmuntrar oss att ta del av vetenskaplig information om klimatkrisen och om utarmningen av biodiversiteten samt att försöka finna redskap för lösning av krisen utifrån de synvinklar som hör samman med den kristna tron.

De två centrala dokument som Finlands evangelisk-lutherska kyrka utarbetat rörande klimatkrisen är kyrkans miljöprogram Tacksamhet, respekt, måttfullhet från år 2008 och energi- och klimatstrategin En kolneutral kyrka från år 2019. Energi- och klimatstrategin innefattar praktiska rekommendationer för församlingarna och kyrkans centralförvaltning. I miljöprogrammet behandlas också de teologiska och bibliska grunderna för miljöarbetet. Det är motiverat att Esbo kyrkliga samfällighets miljöpolitik och miljöprogram samt Esbo församlingars planer för miljöfostran i fråga om sin teologi är förenliga med den evangelisk-lutherska kyrkans miljöprogram. Vid sidan av Kyrkans miljöprogram har också t.ex. Lutherska Världsförbundets artikelsamling Creation – Not For Sale utnyttjats som källa för detta dokument. Avsikten har varit att anknyta särskilt till det lutherska ekoteologiska tänkesättet.

När det gäller utgångspunkterna för Esbo församlingars miljöpolitik ligger tyngdpunkten vid de aspekter som uppmärksammas i dokumentet Tacksamhet, respekt, måttfullhet. Utöver dessa beaktas även aspekter som berör förhållandet mellan människan och skapelsen samt klimaträttsvisa, som förhoppningsvis medför en ytterligare fördjupning av teologin i dokumentet Tacksamhet, respekt, måttfullhet. Avsikten har alltså inte varit att ge en heltäckande översikt över ekoteologin.

Tacksamhet, respekt, måttfullhet

Kyrkans miljöprogram är uppbyggt kring tre utgångspunkter, med hjälp av vilka man strävar efter att beskriva den kristnes förhållande till naturen och till Gud: tacksamhet, respekt och måttfullhet. Tacksamhet väcks då vi inser att Gud ger oss sina gåvor via det skapade. Detta borde leda till att människan i samband med sina val visar respekt för balansen i naturen och prisar Skaparen för hans gåvor.

Tanken om Guds närvaro i allt skapat härrör sig från Luther, vars tänkande har beskrivits som "glad panteism". Med panteism avses tanken om att Gud är närvarande i allt skapat. Enligt Luther är Kristus närvarande i alla varelser, och kan påträffas såväl i stenen, elden och vattnet som till och med i repet. Luther preciserar ytterligare att Gud är närvarande i varje varelse, i både dess inre och yttre väsen, överallt och fullständigt, ovanför och under och bakom och framför, så att inget kan vara mer verkligt närvarande i det skapade än Gud i all sin kraft. Skapelsen ger uttryck för och förmedlar Guds godhet och kärlek. Skapelsen har ett värde i sig som uttryck för Guds kärlek, inte bara som en källa till nytta för människan.

Den andra utgångspunkten för miljöprogrammet är respekt. Respekten baserar sig på att Gud, som är närvarande i skapelsen, gör det skapade delaktigt av sin helighet. Respekten för och förundran över skapelsen är ett gensvar på Guds närvaro som kan skönjas i det skapade. Det heliga i naturen inbjuder människan till att förundras och visa respekt för naturen, samtidigt som heligheten även kan väcka bävan. Då människan visar respekt för skapelsen visar hon också respekt för Gud.

Den tredje utgångspunkten för miljöprogrammet är måttfullhet. Med måttfullhet avses en livsstil där man strävar efter att använda Guds gåvor på rätt sätt. Till måttfullheten hör också ansvarsfullhet, som leder till etiska val och förbjuder överkonsumtion.

Man kan föreställa sig måttfullheten som praktiska val som grundar sig på att man identifierar Guds närvaro i skapelsen och visar respekt för den. Till måttfullheten hör också att identifiera att naturen och naturresurserna inte bara finns till för människan eller för att exploateras. Då man fattar olika typer av beslut som påverkar naturen borde man klara av att identifiera och beakta hurdana konsekvenser de har för växt- och djurriket samt för kommande generationer.

Klimaträttvisa

Gamla och Nya Testamentet genomsyras av en rättvisebetoning. Verklig och hållbar fred kan följa bara av rättvisa. I Gamla Testamentet har fattiga och utsatta människor en särskild ställning som föremål för Guds kärlek och omsorg. I Nya Testamentet är Kristus rättvisans uppfyllelse.

Klimatkrisen påverkar människors liv överallt, men framför allt lider människor i fattiga länder av krisens konsekvenser. Rika länder har bättre teknologiska och ekonomiska möjligheter att lindra klimatkrisens konsekvenser för samhället. De fattiga länderna står dessutom bara för en liten del av de utsläpp som föranlett klimatkrisen. De länder som lider mest av klimatkrisen har således bidragit minst till dess uppkomst.

I dokumentet Tacksamhet, respekt, måttfullhet lyfter man fram att klimatkrisen särskilt påverkar livet för världens fattigaste. Klimatkrisen ökar fattigdomen i och med att levnadsförhållandena försämras, vilket också leder till att människor utnyttjar naturen på ett icke-hållbart sätt. Till åtgärderna för bekämpning av klimatkrisen hör således även en rättvis lösning av de problem som hänför sig till förmögenhetsfördelningen och till människors försörjning.

I det finländska samhället kan klimaträttviseaspekten innebära t.ex. att det tas hänsyn till att utkomst- och samfärdselmöjligheterna varierar på olika håll i landet. Det behövs därmed lokalt anpassade lösningar.

Å andra sidan bör man notera att strävan efter klimaträttvisa inte innebär att man binder sig vid någon viss rättvisepuffattning. Det finns olika uppfattningar om rättvisa såväl bland kristna individer som bland kristna och lutherska kyrkor. Om man emellertid håller fast vid Bibelns betoning av rättvisa, måste rättvisekriterierna nödvändigtvis innefatta omsorg om fattiga och människor som är i en utsatt ställning. Till klimaträttvisan hör också att beakta kommande generationer: sådana beslut som leder till att framtida generationers levnadsmöjligheter försämras kan inte vara rättvisa.

En annan fråga som likaså hör till klimaträttvisan är vem rättviseprovningen anses omfatta. När det handlar om klimaträttvisa talar man ofta om vikten av att särskilt beakta fattiga och människor som bor på det södra halvklotet samt om rättvisa gentemot dem. Ur den lutherska synvinkeln, som betonar Guds närvaro i allt skapat, kan man emellertid också argumentera för att rättvisekravet omfattar hela skapelsen, inte bara mänskligheten. Med andra ord har även växt- och djurriket, vattendragen och allt som hör till skapelsen rätt till en rättvis behandling.

Människans förhållande till skapelsen

Det teologiska tänkesättet om människans förhållande till skapelsen har ofta avspeglat ett mer generellt kulturellt tänkande om förhållandet mellan människan och naturen. Inom teologin kan man gestalta vissa grundläggande modeller för hur förhållandet genom tiderna har uppfattats.

Människan som herre över skapelsen

Tanken om att människan är herre över skapelsen uppkom under upplysningstiden och levde starkt vidare ännu under den moderna tiden. I kyrkornas ställningstaganden rörande naturen har detta tänkesätt i viss mån kunnat skönjas ännu under den senare delen av 1900-talet. I egenskap av herre har människan rätt att utnyttja skapelsen på det sätt som hon finner för gott samt att ta den i sin besittning med teknologiska metoder. Skapelsen ses tydligt som avskild från människan och från Gud, och skapelsen betraktas inte som en plats för Guds närvaro eller helighet. Enligt detta tänkesätt har naturen bara ett instrumentellt värde, som bestäms utifrån vilken nytta den ger människan.

Tanken om att människan är herre över skapelsen har använts för att berättiga sådan exploatering av naturen som är ohållbar och som leder till miljöförstöring. Ur ett idéhistoriskt perspektiv kan man konstatera att tänkesättet om att människan är skapelsens herre utgör en av orsakerna till miljökrisen.

Människan som förvaltare av skapelsen

Liksom den teologi som betonar att människan är skapelsens herre innebär också tanken om att människan är förvaltare av skapelsen att människan står i en central ställning i förhållande till den övriga skapelsen. Förvaltarteologin betonar att människan har makt att forma och påverka livet på jorden. Som motvikt till denna makt finns emellertid ett ansvar för konsekvenserna av människans handlingar.

Tanken om att människan är förvaltare av skapelsen baserar sig på det ställe i skapelseberättelsen där människan ges i uppgift att bruka och vårda skapelsen (1 Mos. 2:15). I samband med denna uppgift bör människan komma ihåg att Guds Ande är närvarande i hela skapelsen. Uppgiften att bruka och vårda skapelsen förstås rätt då detta sker genom medkänsla och omsorg. Också i Gamla testamentets regler om jordäggande blir det klart att den jord som getts folket tillhör Gud och att israelerna är "främlingar och gäster" där (3 Mos. 25:23).

Förvaltarteologin har emellertid kritiserats för dess människofokusering, som innebär en risk för att människan ses som avskild från den övriga skapelsen. Förvaltarteologin leder lätt till en konstellation där människan betraktas som mer värdefull än naturen. Dessutom har de kyrkor som representerar urfolk riktat kritik mot att det finns ett samband mellan förvaltarteologin och imperialismen. För dessa kyrkor är förvaltarteologin förknippad med kolonistörernas ideologi, med stöd av vilken utplåningen av urfolkens egen kultur har motiverats.

Den sakramentala skapelsen

Att betrakta skapelsen som sakramental refererar till den ovan nämnda panteismen. Det centrala inom sakramentalismen är att identifiera Guds närvaro i allt skapat. Gud är källan till hela skapelsen. Att se Guds närvaro i skapelsen kallar människan att förhålla sig till skapelsen med förundran, förvåning, nyfikenhet och intresse. Människans förhållande till skapelsen åskådliggörs av hur hon lever i relation till den och hur hon visar den omsorg och respekt. Människan har en särskild ställning som representant för skapelsen inför Gud, men människan är dock inte avskild från den övriga skapelsen. Människan är på samma gång en representant för världen och en avbild av Gud, och har till uppgift att föra Guds talan i skapelsen och skapelsens talan inför Gud.

Teologin om skapelsens sakramentala karaktär härrör sig från den ortodoxa teologin. Dess rötter finns i den föraugustinska och keltiska teologin. Den sakramentala teologin har via panteismen också en koppling till Luther. Inom den västerländska moderna teologin var Paul Tillich en tidig representant för den sakramentala teologin. Han gestaltade den sakramentala teologin redan i slutet av 1940-talet. Finlands evangelisk-lutherska kyrkas dokument Tacksamhet, respekt, måttfullhet representerar tydligt ett sakramentalt tänkesätt.

Den sakramentala teologin har emellertid kritiserats för att den ger klent med redskap för att befatta sig med orättvisor och maktmissbruk. Till nackdelarna med sakramentalismen hör dessutom en terminologi som i hög grad baserar sig på allegorier och som snarare döljer problemen med orättvisor än bidrar till att lösa dem.

Människans profetiska uppgift och förbund med Gud

Den teologi som betonar människans profetiska uppgift och människans förbund med Gud utgår från det förbund som Gud i 1 Moseboken ingår med människan och med alla levande varelser efter syndafallet (1 Mos. 9:9–13). Människans profetiska uppgift är att förkunna omvändelse till Gud, som även innebär omvändelse från sådant handlande som förstör livet. Det bör särskilt noteras att förbundet inte gäller bara mellan människan och Gud, utan omfattar hela skapelsen.

Till människans profetiska uppgift hör också att lyfta fram och kämpa mot orättvisor och destruktiv maktutövning i alla olika former. Den teologi som lyfter fram människans profetiska uppgift kan således betraktas som ett komplement till den teologi som betonar skapelsens sakramentala karaktär. De olika synvinklarna utesluter inte varandra. Betoningen av den profetiska uppgiften väger upp bristerna i den sakramentala teologin.

Korsteologin som teologi för klimatkrisen

Den centrala tanken i korsteologin är att Gud kan skönjas bäst i lidandet och nöden. Lidandet behöver dock inte förstås bara som mänskligt lidande. Enligt den lutherska infallsvinkeln är Gud närvarande i hela skapelsen och därmed också i den förstörda och lidande naturen. Om man lägger fokus bara vid den vackra och orörda naturen, blundar man för klimatkrisens realitet, som människan är ansvarig för.

Med hjälp av korsteologin kan den sakramentalteologin fördjupas ytterligare. Korsteologin inbjuder till förundran över skapelsen, men också till att fästa vikt vid skapelsens lidande.

Sammanfattning

De teologiska grunderna för Esbo kyrkliga samfällighets miljöpolitik och miljöprogram samt Esbo församlingars planer för miljöfostran är förenliga med de principer som anges i Finlands evangelisk-lutherska kyrkas dokument Tacksamhet, respekt, måttfullhet. Dessutom uppmärksammas klimaträttvisan och förhållandet mellan människan och skapelsen.

De teologiska och sociala betraktelserna ger ofta inte entydiga svar på hurdana val människan borde träffa i specifika situationer t.ex. när det gäller miljön. Även om det skulle föreligga samförstånd i fråga om utgångspunkterna och värderingarna, betonar och tolkar människor värderingarna på olika sätt i olika situationer. Betydelsen av det teologiska arbetet ligger således inte vid att finna praktiska lösningar, utan vid att skapa motivation och förståelse för varför det är viktigt för oss som församling och del av Kristi kyrka att respektera och skydda skapelsen. De teologiska aspekter som härrör sig från den kristna tron grunder utmanar var och en att rannsaka sig själv som kristen. Hur kommer respekten för att Gud är närvarande i skapelsen och gör det skapade delaktigt av sin helighet till uttryck i mitt liv, i mitt handlande och i min tro?

Klimatkrisen omfattar tre kriser som är förknippade med varandra: klimatuppvärmningen och utarmningen av biodiversiteten samt den rättvisekris som följer av de två andra kriserna. I anslutning till dessa kriser finns det tre frågor som är relevanta för Esbo församlingar:

- Hur kommer ekoteologins tänkesätt om att skapelsen är helgad av Guds närvaro till uttryck i det andliga livet i Esbo församlingar under den rådande klimatkrisen och den pågående utarmningen av biodiversiteten?
- Hur kan Esbo församlingars verksamhet och praxis främja strävan efter kolneutralitet samt bevarande av biodiversiteten?
- Hur visar Esbo församlingar solidaritet med dem som lider mest av klimatkrisen och av hotet mot biodiversiteten?

Litteratur och källor

Rossing, Barbara R.

2015 And God Saw that it was Good: Reflections on Theology of Creation i verket Creation – Not for Sale Red. Anne Burghardt. Geneve: Lutheran World Federation

Global utvärdering av biologisk mångfald och ekosystemtjänster

Globaali arviointiraportti biodiversiteetistä ja ekosysteemipalveluista. Yhteenveto päättäjille.

2019 Global utvärdering av biologisk mångfald och ekosystemtjänster.

Sammanfattning för beslutsfattare

Helsingfors: Finlands miljöcentral

www.luontopaneeli.fi/fiFI/Julkaisut_ja_materiaalit 1.3.2020

Global Warming of 1,5 C

2018 Global Warming of 1,5 C. An IPCC Special Report on the impacts of global warming of 1,5°C above pre-industrial levels and related global greenhouse gas emission pathways, in the context of strengthening the global response to the threat of climate change, sustainable development, and efforts to eradicate poverty.

www.ipcc.ch/sr15/ 1.3.2020

En kolneutral kyrka

Hiilineutraali kirkko

2019 En kolneutral kyrka, Helsingfors: Kyrkostyrelsen

Tacksamhet, respekt, måttfullhet

Kiitos, kunnioitus, kohtuus

2008 Tacksamhet, respekt, måttfullhet, Helsingfors: Kyrkostyrelsen

Kopp, Martin

2015 Responsible Stewards of God's Creation. Advocating for Climate Justice i verket Creation – Not for Sale Red. Anne Burghardt. Geneve: Lutheran World Federation

Rasmussen, Larry L.

1996 Earth Community, Earth Ethics. Geneve: World Council of Churches

Tillich, Paul

1948 The Protestant Era Chicago: The University of Chicago Press

Agenda 2030 – FN:s mål för hållbar utveckling

Esbo kyrkliga samfällighets miljöpolitik samt målsättningarna för miljöprogrammet och för församlingarnas planer för miljöfostran kan anknytas till den globala handlingsplanen för hållbar utveckling, Agenda 2030, och till de 17 globala mål för hållbar utveckling som hör samman med handlingsplanen.

Syftet med målen för hållbar utveckling är att möjliggöra och trygga ekonomisk, social och ekologisk utveckling på ett sätt som är hållbart i ekologiskt och generationsöverskridande avseende. Flera av FN:s mål för hållbar utveckling realiseras redan i samband med det dagliga arbetet i församlingarna.

Utrota all form av fattigdom överallt.

Utrota hunger, säkerställa matsäkerhet och förbättrad nutrition och förespråka hållbart jordbruk.

Garanterat ett hälsosamt liv och uppmuntra välmående för alla åldrar.

Garanterat en inkluderande, rättvis utbildning av god kvalitet och uppmuntra möjligheter till livslångt lärande för alla.

Uppnå jämställdhet och förstärka alla kvinnors och flickors rättigheter och möjligheter.

Garanterat tillgång till och ett hållbart användande av vatten och sanitet för alla.

Garanterat tillgång till prisvärd, pålitlig, hållbar och modern energi för alla.

Uppmuntra en fortsatt inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, fullt och produktivt arbete och anständiga jobb.

Bygga upp en hållbar infrastruktur, förespråka inkluderande och hållbar industrialisering och främja innovation.

Minska ojämlikheter inom och mellan länder.

Göra städer och mänskliga bostättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara.

Garanterat hållbara konsumtions- och produktionsmönster

Utan dröjsmål agera för att bekämpa klimatförändringen och dess inverkan.

Bevara och nyttja haven och marina resurser på hållbart vis.

Skydda, återställa och uppmuntra till hållbar användning av ekosystemen på land, hantera skogen hållbart,

bekämpa ökenspridning, stoppa och återställa landdegradering och stoppa förlusten av biologisk mångfald.

Uppmuntra fredliga samhällen, tillgodose tillgång till rättvisa för alla och bygga effektiva, ansvariga och inkluderande institutioner på alla nivåer.

Stödja verkstlandet av hållbar utveckling i större utsträckning och återuppta det globala partnerskapet för hållbar utveckling

Församlingarnas planer för miljöfostran

Den stomme för planerna som anges nedan kan användas också vid enheterna för gemensamma tjänster vid samfällighetens ämbetsverk.

Pedagogiska lösningar för miljöfostran

- Inom småbarnspedagogiken läggs vikt vid iakttagande av och förundran över naturen. Det är viktigt att stärka barnens förhållande till naturen. Naturen är en central verksamhetsmiljö inom klubbverksamheten. Återvinning idkas både genom sopsortering och genom återbruk av material för pyssel. När det gäller att skydda skapelsen är det viktigt att de vuxna föregår med gott exempel.
- Inom ungdomsarbetet är det viktigt att stärka förhållandet till naturen och att bedriva verksamhet i naturen. Det är även viktigt att se till att de anställda i ungdomsarbetet har tillräckligt kunnande för att leda verksamhet i naturen. En ekologisk livsstil beaktas i all ungdomsverksamhet. Som motvikt till miljöångesten uppmärksammas ungdomars aktivitet (t.ex. kampanjer, evenemang, lopptorg osv.) och ungdomars egna konsumtionsval. Verksamhet i naturen, som eventuellt även innefattar kontakt med djur, är av stor betydelse när det gäller att förebygga utanförskap.
- Inom skriftskolarbetet iakttas konceptet för Ekoskriftskolan. Naturen hör till den centrala verksamhetsmiljön i samband med alla skriftskolor. Skriftskolorna ordnas i mån av möjlighet på ett miljövänligt sätt (t.ex. samtransporter). I konfirmandundervisningen ges goda möjligheter att dryfta frågor som berör världens tillkomst, skapelsen och de egna konsumtionsvalen. I andaktslivet stannar man upp inför skapelsens helighet.
- Bland familjer kan den verksamhet som bedrivs i naturen väcka intresse för en ekologiskt hållbar livsstil. Inom församlingarna strävar man efter att finna praxis som innebär att familjerna kan agera tillsammans. Olika evenemang och koncept som utvecklats kring svinnmat och återvinning involverar också församlingsmedlemmar som aktiva aktörer.
- Pilgrimsvandringar och andakter som ordnas i naturen sammanför församlingsmedlemmar ur alla olika åldersgrupper. I samband med dessa evenemang är det även viktigt att fästa vikt vid att evenemangen är så tillgängliga som möjligt för alla.
- Miljömedvetenheten bland vuxna ska stärkas, och målsättningen är att människor ska förbinda sig vid en hållbar livsstil. Medvetenheten om konsekvenserna av olika val ska förbättras. Inom kommunikationen fästs vikt vid att främja kännedomen om församlingarnas miljöarbete. Dessutom skapas möjligheter för volontärer att agera för skapelsens bästa. Aspekter som hänför sig till det globala ansvaret beaktas även i beslutsfattandet.

Processen för bearbetning av planen för miljöfostran:

(berör alla)

- Församlingens plan för miljöfostran behandlas och godkänns av församlingsrådet.
- Verksamhetssektorerna, teamen och distrikten bearbetar (på det sätt som är förenligt med församlingens struktur och verksamhetsmetoder) det kommande innehållet i planen för miljöfostran.
- Kyrkoherden ansvarar för att församlingen har en plan för miljöfostran. Församlingens miljöansvarige ansvarar för sammanställandet av planen.
- Miljöfostran anses omfatta alla församlingsmedlemmar.
- Aktiviteterna sker i huvudsak via och inom ramen för den befintliga verksamheten.
- Planen ska vara färdigställd senast i slutet av år 2022.
- Planens innehåll ska ses över minst en gång under varje långsiktig planeringsperiod.

Samfällighetens allmänna målsättning för miljöfostran:

(berör alla)

- Det egentliga målet med miljöfostran är att människor ska bära ett sådant ansvar för miljön som baserar sig på den kristna skapelsetron och på Guds uppmaning om att människan ska bevara skapelsen.
- Till målsättningarna med miljöfostran hör att upprätthålla och främja kännedomen om människans etiska ansvar i förhållande till skapelsen. Till målsättningarna hör också att omsätta sådana värderingar som skyddar skapelsens harmoni i praktiken.
- Inom miljöfostran förenas aktivitet, kunskap och känsla. Dessa är ofta nära förknippade med varandra och ibland också överlappande. Erfarenheten av miljöskydd (aktivitet) sporrar till en mer ekologisk livsstil (känsla). Kunskapen hjälper människor att fatta beslut som är hållbara med tanke på miljön. Aktiviteten främjar det konkreta miljöskyddet och väcker en känsla för miljöskyddets betydelse.
- När det gäller miljöångesten är det församlingens uppgift att upprätthålla hopp och sporra till konkreta gärningar.
- Miljöfostran anses omfatta alla församlingsmedlemmar. Aktiviteterna sker i huvudsak via och inom ramen för den befintliga verksamheten.
- Planen för miljöfostran ska vara förenlig med den godkända miljöpolitiken och det godkända miljöprogrammet.

Församlingens miljöansvarige samt dennes uppgifter och ersättare:

- Den miljöansvarige svarar för utarbetandet och uppdateringen av planen för miljöfostran i församlingen.
- Till uppgifterna hör också att delta i fastställandet av församlingens årliga miljömål.
- Den miljöansvarige svarar för församlingens del för den årliga rapporteringen av hur väl målsättningarna i planen för miljöfostran har uppnåtts. Detta främjar också helheten, eftersom rapporteringen för alla församlingars del då sker på liknande sätt.
- En miljöansvarig ska utses, liksom ersättare för denne (kyrkoherden ansvarar för detta).
- Om den miljöansvarige eller dennes ställföreträdare övergår till andra uppgifter, ska man se till att en ny person utses för uppgiften (kyrkoherden ansvarar för detta).
- Det är också möjligt att utse flera miljöansvariga i en församling, om detta anses ändamålsenligt.
- Det är önskvärt att församlingarnas miljöansvariga och deras ersättare samt de miljöansvariga vid de olika enheterna vid samfällighetens ämbetsverk representerar sin församling eller enhet i samfällighetens miljöarbetsgrupp.

Församlingarnas och enheternas gemensamma operativa målsättningar för miljöfostran: (berör alla)

- De årliga och de långsiktiga miljömålen ska vara förenliga med den godkända miljöpolitiken och det godkända miljöprogrammet.
- Miljöfostran anses omfatta alla församlingsmedlemmar.
- Vissa av målen kräver insatser från både församlingarnas och enheternas sida (enheten för fastighetstjänster, kommunikationsenheten, det gemensamma församlingsarbetet), varvid också personalen vid andra enheter deltar i arbetet för uppnående av målen.

Deltagandet i eller genomförandet av följande evenemang sker enligt prövning:

Earth Hour (årligt deltagande, berör alla)

- Deltagandet i Earth Hour genomförs i första hand som en del av den normala verksamheten (formen och sättet kan variera i olika församlingar när det gäller anknytande program, men alla deltar åtminstone till den del det gäller att släcka lamporna).
- Sedan år 2022 har lamporna släckts i alla Esbos kyrkor (Domkyrkan, Alberga kyrka, Hagalunds kyrka, Olars kyrka och Esbovikens kyrka).
- I mån av möjlighet ordnas också annat program, t.ex. gudstjänster, konserter eller middagar med levande ljus i anslutning till Earth Hour.

Veckan för rättvis handel (årligt deltagande, berör alla)

- I mån av möjlighet ordnas också en kaffepaus för rättvis handel i maj.

Energisparveckan (årligt deltagande, berör alla)

- Under veckan ges elektroniska energispartips varje dag inom både den externa och den interna kommunikationen.
- Tyngdpunkten ligger vid att påverka genom kommunikation, vilket sammanfaller med kommunikationsenhetens målsättningar.

Gudstjänstlivet (berör alla, genomförs årligen)

- Skapelsens söndag, anges i verksamhetsplanerna
- Gudstjänster i naturen, anges i verksamhetsplanerna
- Pilgrimsvandringar och pilgrimsvandringsrutter

Tillvaratagande och användning av svinmat (berör alla)

- Svinmat används inom diakonin och volontärbetet och i köken, eventuellt också i samarbete mellan församlingarna.

I församlingarnas planer för miljöfostran ska dessutom följande beaktas och anges:

Församlingens övriga gemensamma operativa målsättningar: (uppdateras årligen eller åtminstone en gång under den långsiktiga planeringsperioden, antalet målsättningar kan variera, och de ska vara förenliga med den godkända miljöpolitiken och det godkända miljöprogrammet)

- (kompletteras i församlingen)
- (kompletteras i församlingen)

Sektor-/team-/distriktsspecifika praktiska målsättningar:

(församlingsspecifika målsättningar för varje verksamhetssektor, team eller distrikt, 1–3 praktiska årliga målsättningar)

- (kompletteras i församlingen)
- (kompletteras i församlingen)

Indikatorer för uppföljning av hur väl miljöprogrammets målsättningar uppnås

UPPGIFTER OM SAMFÄLLIGHETEN SOM HELHET OCH OM VARJE FÖRSAMLING

UPPGIFTER SOM BESKRIVER ORGANISATIONEN

Indikator	Enhet
Personal	
Heltidsanställda	antal personer
Arealer	
Fastighetsareal	m ²
Byggd areal	m ²
Uppvärmad areal	m ²
Uppvärmad areal/församlingsmedlem	m ² /person
Uppvärmad areal/anställd	m ² /person

UPPGIFTER SOM BESKRIVER FÖRBRUKNINGEN

Uppvärmningsenergi

Totalförbrukning	kWh
Temperaturnormerad totalförbrukning	kWh
Uppvärmningsenergiförbrukning/uppvärmda utrymmen, m ²	kWh/m ²

Elenergi

Totalförbrukning	kWh
Andelen förnybara energikällor	kWh
Total elförbrukning/areal	kWh/m ²

Total energiförbrukning

Total energiförbrukning sammanlagt	kWh
Energieffektivitet (= total energiförbrukning/uppvärmad m ²)	kWh/m ²
Andelen förnybara energikällor	%

Vattenförbrukning

Totalförbrukning	m ³
Totalförbrukning/anställd	m ³ /person

Pappersförbrukning

Totalförbrukning	kg
Återvinningsprocent	%

Trafik

Tjänsteresor i kilometer	km
Tjänsteresor i kilometer/anställd	km/person

Avfallshantering

Total mängd avfall	kg
Blandavfall	kg
Papper	kg
Plast	kg
Bioavfall	kg
Farligt avfall	kg

CO₂

Totala utsläpp	t
Totala utsläpp/m ² , per uppvärmad m ²	t/m ²

Indikatorer för uppföljning av miljömålen inom begravningsväsendet

BEGRAVNINGSPLATSERNA OCH BEGRAVNINGSVÄSENDET SOM HELHET

Indikator	Enhet
Personal	
Heltidsanställda	antal personer
Anställda (inklusive säsongsarbetskraft)	årsverken
Arealer (begravningsplatserna)	
Total areal (begravningsplatsområden)	ha
Avdelningar som är i bruk	ha
Areal	ha
Antal gravar	st
Reservavdelningar	ha
Gångar	ha
Serviceområden (komposteringsområden, servicegårdar, parkeringsplatser, Klockarmalmens skogsområden)	ha
Total areal (avdelningar som är i bruk)/avliden	m ² /person
Byggd areal (byggnader)	
Total areal, byggnader	m ²
Total areal/årsverke	m ² /årsverke

UPPGIFTER SOM BESKRIVER FÖRBRUKNINGEN

Energi	
Totalförbrukning (el)	MWh
Totalförbrukning (värme)	MWh
Totalförbrukning (el, värme)	MWh
Bränslen	
Lätt brännolja	liter
Dieselolja	liter
Bensin	liter
Bränslen totalt	liter
Andelen förnybara energikällor	%
Energiförbrukning (el och fjärrvärme)/årsverke	MWh/årsverke
Vattenförbrukning	
Bevattningsvatten	m ³
Avfallshantering	
Blandavfall	t eller kg
Plast	t eller kg
Bioavfall	t eller kg
Marksustanser	t eller kg
Obrukbart träavfall	t eller kg
Metall	t eller kg
Oljor	liter/kg
Farligt avfall	kg
Övrigt (papper, kartong, glas mm.)	kg
Material som hänför sig till begravingar	t eller kg
Gravvårdar, kantstenar, stegstenar	t/m ²
Total avfallsmängd/årsverke	kg eller t/årsverke
Total avfallsmängd/gravsatt stoft eller kremerad	kg eller t/årsverke

Framtiden i våra händer – Esbo församlingars miljöverksamhet

Gemensamma kyrkofullmäktige 16.12.2020
Det gemensamma kyrkorådet 25.10.2021

KIRKKO ESPOOSSA[†]
KYRKAN I ESBO